BONDEFÖRETAGAREN

LANTBRUKSSÄLLSKAPET INFORMERAR • 2/2021 • NOVEMBER 2021 • BONDEFÖRETAGAREN 20 ÅR

Ekonomisk hälsokontroll

– förebyggande åtgärder fungerar bäst även inom ekonomin!

Djurens välbefinnandeplan

– bör göras klar för att kunna söka ersättning för djurens välbefinnande 2022!

Ung växtodlare med fokus på klimatanpassning!

Lokalt nu – konsumenten i fokus!

Projekt som lyfter jordbruksproducenter i Österbotten.

"Utan er stannar landet – och inte bara det – vi svälter!"

LEDARE

ÅRETS ANDRA JUBILEUMSPUBLIKATION av Lantbrukssällskapets kundtidning Bondeföretagaren hittar hem till er som bilaga i Landsbygdens Folk! Det har varit ett intressant samarbete under 2021 vilket vi är tacksamma för.

.....
Vi är säkert många som återigen känner uppgivenhet: Klimatdiskussionen och då pressen mot oss som jobbar inom primärproduktionen återigen har blossat upp till samma nivå som där vi befann oss före Covid-19 erövrade världen!

Men diskussioner är relevanta, inom alla nivåer i det globala samhället!

Möter ofta en frågeställning; - vad har rådgivningen för åsikt om det här med klimat och förändring? Vilka åsikter har vi?

Vår åsikt och fokus är mycket tydlig:

- **Vi fokuserar på lösningar** som hjälper producenter att anpassa sin företagsverksamhet i de pågående och kommande förändringar som vi idag känner till!
- **Vi utvecklar verktyg och modeller** som hjälper producenter att anpassa sin verksamhet till rådande kraven
- Vi vet att klimatsmarta jordbruk är en välskött helhet där välmående företagare tar hand om sin produktion enligt de bästa befintliga praxis, och **vår kompetens finns till hjälp på gården**!
- Vi behöver mera **forskning & resultat** som stöder de olika anpassningsåtgärderna på gårdsnivå!

Kort sammanfattat; rådgivningen fokuserar på gårdsvisa lösningar så att våra producenter även i framtiden kan fortsätta att producera mat för landets invånare!

Årets andra Bondeföretagaren tidning innehåller flera goda metoder och tekniker för att anpassa gårdens verksamhet till de kraven och förändringar vi känner till idag. Granska ditt företagets verksamhet, objektivt och realistiskt. Fastställ målen för framtiden och gör korrigeringar vartefter det behövs, men håll fokus på företagets målsättningar! Vi hjälper gärna till att sparra dig vidare med ditt företag!

.....
Och vi hejar och stöttar på alla våra samarbetspartners som jobbar för att få ändring i nuvarande livsmedelsmarknad, så att i framtiden den som gör mest får sin rättmätiga andel!

MEIRA-PIA LOHILUOMA
Direktör för Lantbrukssällskapet

BONDEFÖRETAGAREN 20 ÅR!

Under årets gång har vi gjort djupdykningar i arkivet och publicerat bilder, artiklar och annat roligt från de gångna åren. Många har vi varit som har varit involverade inom både rådgivning och produktion av tidningen Bondeföretagaren under de senaste 20 åren.

Bondeföretagaren går att läsa digitalt på vår hemsida lantbrukssallskapet.fi

Tack till er alla som varit med och lycka till med alla kommande publikationer i framtiden!

PERSONALNYHETER

MATTIS NYSAND, AGROLOG (YH), har anställts som rådgivare till Lantbrukssällskapet. Mattis arbetsuppgifter består av rådgivning inom växtodling samt projektuppgifter inom Lantbrukssällskapets projekt Greppa vattnet i Österbotten. Mattis har sitt kontor i Vasa och har hela Österbottens som sitt arbetsfält.

JENNY SUNDKVIST, AGRONOM, har anställts som rådgivare på Lantbrukssällskapet. Jennys arbetsuppgifter består av rådgivning inom växtodling samt projektledarskap inom Lantbrukssällskapets projekt Greppa vattnet i Österbotten. Jenny har sitt kontor i Bennäs och har hela Österbottens som sitt arbetsfält.

WILLIAM BERTS, EKONOM, har anställts som ekonomirådgivare till Lantbrukssällskapet. William har sitt kontor i Vasa och har hela Österbottens som sitt arbetsfält.

BONDEFÖRETAGAREN
Nr 2/2021 Årgång 21 November 2021
Informationstidning för lantbruksföretagare
ISSN 2323-3648 (print)
ISSN 2323-3656 (online)
UTGIVARE:
Österbottens Svenska Lantbrukssällskap,
Handelsesplanaden 16 D, 65100 VASA
Tfn 010 839 2200

UPPLAGA: 7000
CHEFREDAKTÖR: Meira-Pia Lohiluoma
REDAKTION:
Lantbrukssällskapets marknadsföringsteam

ANNONSFÖRSÄLJNING:
Lantbrukssällskapet
För närmare uppgifter om annonsering i Bondeföretagaren fråga efter vårt mediekort.

OMBRYTNING: Kustmedia Ab Oy /ML

TRYCKERI: BotniaPrint, 2021

PÄRMBILD: Robin Eriksson
Kustmedia /Lisbeth Bäck

www.lantbrukssallskapet.fi

Budgetering – kassan i balans!

HÖSTEN ÄR EN bra tid att planera gårdens ekonomi, då årets resultat börjar klarna. Det krävande ekonomiska läget gör att det är allt viktigare med en bra planering, så att man kan undvika kortsiktiga och ofta dyra lösningar.

Om lönsamheten är svag blir likvididteten ofta lidande. Då ökar behovet av kortfristiga lån för att t.ex. köpa konstgödsel och utsäde. Ofta är dessa lån dyra och man kunde i många fall ha klarat sig utan dem med en bättre planering. I och med att priset på förnödenheter kraftigt går upp för tillfället kan man bli tvungen planera inköpen noggrant så att man undviker betalningsanmärkningar. Därför rekommenderar vi starkt att alla gårdar gör upp kassabudget, som visar hur likvididteten blir.

Budgeten görs oftast upp för ett år i taget. Den ställs upp så att man ser förändringen i kassasituationen under perioden. Från inkomsterna dras alla utgifter bort; även investeringar, låneskötsel och skatter tas i beaktande. Budgeten kan göras utan indelning i perioder, dvs. så att man gör en budget där bara hela årets läge syns. Vi rekommenderar dock att den delas upp i perioder, exempelvis i kvartal. För varje kvartal räknas kassaläget ut per den sista dagen i kvartalet. Då ser man tydligt när under året som det blir svårast att klara av läget.

Budgeten bör helst göras upp i god tid före året inleds. Den bästa tiden är nu, när mellanboksluten görs upp. Då finns det så färska uppgifter som möjligt att basera budgeten på. För att kunna göra budgeten behövs det information om när under året som in- och utbetalningarna infaller. För det kan man ta hjälp av tidigare års bokföring, stödutbetalningsprognoser, lånens betalningsplaner samt den egna produktions- och försäljningsplaneringen.

När budgeten är klar får den inte glömmas bort! Under året bör man följa upp hur budgeten håller, för att kunna skrida till åtgärder om det ser ut att bli sämre än planerat. Det förutsätter att bokföringen görs löpande under året, och inte bara under hösten och efter att året är slut.

Foto: Freepic

Om budgeten är gjord med tre månaders intervall, så måste också bokföringen göras lika ofta. Endast då kan man verkligen följa med sin ekonomi under året.

ProAgria Lantbrukssällskapet står till tjänst med uppgörande och uppföljning av budget. Vi gör upp en budget som är anpassad enligt kundens önskemål, och följer upp den med önskat tidsintervall. Om bokföringen sköts av Bokföringssällskapet kan vi snabbt och smidigt ge rapporter under året med förslag till åtgärder.

PER-ERIK JÄRN
Ekonomirådgivare

Foto: Magnus Blässar

För energiproduktion är bidraget 40 % av godtagbara kostnader, minimi utbetalt stöd 3 000 euro.

Investerings- och startstödsansökan

– pågår året om, dock indelat i fyra tidsperioder –

NÄR MAN GÅR i investeringstankar är det viktigt att vara ut i god tid så man hinner få alla bilagor före ansökningstidens utgång. Till bilagor som kräver mera tid kan nämnas; affärs- och ekonomiplan, bygglov, åtgärdstillstånd, ritningar, kostnadsförslag och ev. kreditutfästelse från banken.

Vad gäller startstöd är det bra att parterna på förhand funderar över generationsväxlingen så att den nya generationen får tillfälle att söka startstöd inom de utsatta tiderna. Till startstödsansökan ska också bifogas en del dokument som kräver mera tid, till dessa kan nämnas; gåvobrev/köpebrev, affärs- och ekonomiplan, ev. kreditutfästelse från banken.

Ta kontakt om ni behöver hjälp med ansökan om startstöd, investeringar eller stödutbetalningar i Hyrrä.

INVESTERINGSSTÖD
16.10 – 15.1
16.1 – 15.3
16.3 – 15.8
16.8 – 15.10

STARTSTÖD
1.11 – 31.1
1.2 – 30.4
1.5 – 31.7
1.8 – 31.10

ANNA HÖGBACK
Bokföring

Helhetsrådgivning

– fler kockar kan leda den perfekta buffén

CAP 2027, VÄDERVARIATIONER, bankers ökade återhållsamhet, nya grödor och bekämpningsmedel, avtalsproduktion och kalvbrist. Ett axplock och bara några exempel på förändringar som vi står inför eller redan har identifierat. Till dessa exempel kan man på gårdsnivå fråga, hur är det för företagaren bäst att agera?

För oss som jobbar med lantbruksrådgivning blir det väldigt ofta tydligt att både vi i vår professionella roll och producenter i sin ofta ensamma företagarroll identifierar problem och förändringstrender månader eller år efter att förändringen har skett. Då blir den självklara frågan, vad kostade missen den här gången?

För egen del kan jag konstatera att min grundexamen i lantbruk håller just vad den lovar. Den ger en grund och en möjlighet att förstå hur t.ex. den konventionella växtodlingen på en mjölkgård kan planeras och verkställas för att i teorin kunna ge önskvärd skörd.

Med samma logik kan jag räkna ut att agrologerna i kollegiet som då i sin tur är experter i växt- eller husdjurssektorn ute på gårdarna kan räkna ut skillnaderna på kostnader vid förköp eller senare på kredit – men klarar de av att analysera hela gårdens ekonomi i relation till företagarens privata likvidbehov? Tillsammans med den engagerade och insatta producenten är det inte alls omöjligt.

Men hur mycket bättre kunde resultatet från rådgivningen bli om växtodlingsrådgivaren och ekonomirådgivaren (+ husdjursrådgivaren om gården har djur) tillsammans satt sig ner med producenten att började analysera verksamheten?

Våra erfarenheter av helhetsrådgivning visar att kunderna får ut mer då den samlade expertisen tillsammans hjälps åt att utveckla företaget i fråga. För att i denna fråga återgå till kockarna vid buffén så har ingen kock på egen hand vunnit världstävlingen bocuse d'or – men är alltid det bästa laget som tar hem vinsten. Låt oss bli en del av ditt företags lag.

CHRISTOFFER INGO
Ekonomirådgivare

Fokus på framtiden
med en nerskriven plan

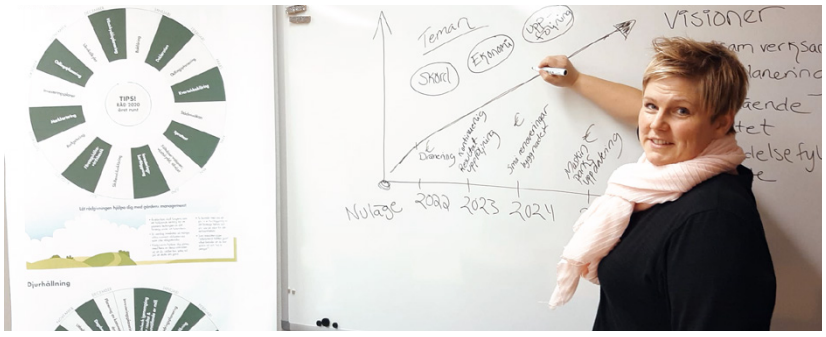

HUR OFTA TAR du dig tid att stanna upp och fundera på framtiden och planeringen av den? Hur vill du att din verksamhet skall se ut om tre, fem, åtta år?

Som jordbruksföretagare jobbar man mycket ensam och blir kanske blind för sin verksamhet och det kanske inte alltid så lätt att veta vad man vill om fem år, men oftast har man nog en bild i sitt huvud om hur man skulle vilja jobba osv. Man kan väl kort och gott säga att en strategi finns hos alla företag, frågan är om den är planerad och bestämd. Att skriva ner sina egna mål med sin verksamhet samt sina privata prioriteringar, ger bättre förutsättningar för att fokusera på att uppnå dessa mål. Det är de personliga värderingarna som blir jätteviktiga när man planerar sin strategi. Således kan man säga att man inte kan kopiera en annan företagares strategi eftersom varje företagare är unik och man lägger tyngdpunkten vid företagarens mål och värderingar.

Då du jobbar mot ett delmål i taget är det också mindre chans att du göra impulsköp och ogenomtänkta investeringar som också i dagensläge kallas både ohållbart och slöseri med tid. Sen kommer givetvis ändringar utefter vägen eftersom branschen vi jobbar i ändras fort och det kan betyda att man måste göra strategiska ändringar vartefter, därför är strategiarbetet en kontinuerlig process genom åren. Om man inte uppdaterar sin nerskrivna plan så föråldras den.

När man aktivt håller koll på ekonomin i sitt företag så kan man också lättare styra verksamheten. Att ha kontinuerlig uppföljning är A och O för en framgångsrik företagsledning. Det är din uppbyggda strategi som skall finnas som grund för de beslut du gör i din verksamhet. Sedan när du uppnår olika delmål, vare sig det är frågan ommängd eller ekonomiskt resultat. Varje framsteg och utveckling är värda att fira och då skall man komma ihåg att klappa dig själv på axeln när man uppnått något.

Då man jobbar ensam blir det lätt att man funderar i samma banor, därför är det bra att anlita en utomstående person som kan fungera som bollplank i dina funderingar. Vill du göra upp en framtidsplan och bygga en strategi för ditt företag. Vi på lantbrukssällskapet erbjuder helhetslösningar vi har kunskap och kompetens inom olika områden och finns till för just dig, tveka inte att kontakta oss.

ANNE SIGG
Ekonomirådgivare

GENERATIONSVÄXLING PÅ GÅNG?

Räcker företagarinkomsten till för att ansöka om startstöd? Vad blir gåvoskatten? Behöver man komma överens om en köpesumma? Vad ska eventuella syskon kompenseras med? Ni behöver inte ensamma fundera över dessa frågor, det går fortfarande att genomföra både generationsväxlingsdiskussioner och framtidskalkyler via råd 2020. Vi har möjlighet att ta just er specifika situation i beaktande och göra upp en plan inför framtiden.

TA KONTAKT SÅ BERÄTTAR VI MERA!

Maria Mannström-Ahlskog 050-3307508,
maria.mannstrom-ahlskog@proagria.fi

Ekonomisk hälsokontroll

ALLA INOM PRIMÄRPRODUKTIONEN berörs av krympande marginaler inom branschen. Ett lönsamt lantbruk ställer allt hårdare krav på ledarskap; man är inte bara producent, utan även företagsledare.

Den pågående strukturförändringen inom lantbruket bidrar till större enheter med större skulder. Det är mindre människor i arbete men mera maskiner, man kan säga att nuförtiden är det pengarna eller kapitalet som arbetar. Detta bidrar till ökad effektivitet men även större ekonomisk sårbarhet och stor press på jordbrukaren.

De flesta vet och känner när ens företag går bra och rullar på. Deklarationen och kontot säger inte hela sanningen men kan visa på tendenser. Ett bokslut med balans och ett konto som bara används för jordbruket är redan ett steg bättre. En budget med resultatuppföljning skulle vara ett bra grundläge för att ha koll på sin ekonomi.

När skall man reagera?

Ekonomiska svårigheter i jordbruket behöver inte synas helt konkret som kassabrist men den som aktivt följer med företagets betalningsförmåga kan märka ändringar i kassaflödet. Ständigt minskande besparingar och liten egen finansiering vid investeringar kan vara de första tecknen. Andra tidiga tecken är ett ”konstgjort” upprätthållande av betalningsförmågan med skogsavverkningar och tomtförsäljningar. Tillfälligt är detta acceptabelt men inte om det är mera regel än undantag.

I följande skede leder bristen på pengar till att räkningar blir obetalade, man kan inte utnyttja erbjudanden samt att leverantörsskulderna och behovet av förskott ökar. Om man är tvungen att ta nya lån för att täcka gamla, alla investeringar görs med lånade medel eller egendomsförsäljning görs för att gå direkt till driften, är läget mycket allvarligt. Svårigheter att sköta låneåtaganden gör det naturligtvis svårare att få nya krediter. Finansinspektionen har gett hårda direktiv åt bankerna angående riskhanteringen. I alla skeden är fortsatt kommunikation med finansiären en av de viktigaste åtgärderna.

Är det fråga om kortvariga störningar i verksamheten som prisfluktuationer, sjukdom bland personal eller djur kan en diskussion med banken om uppskov med amorteringar vara tillräcklig. Är störningarna mera långvariga är första åtgärden att kontakta din ekonomirådgivare för att göra upp en kartläggning och lägesanalys samt planera åtgärder, ofta i nära samarbete med finansiären. Viktigt blir också att följa upp överenskomna åtgärder.

VARNINGSSIGNALER

- Kan inte betala räkningarna i tid
- Checkkrediten är oftast på minus
- Leverantörsskulderna ökar
- Förskott nödvändiga
- Skulderna minskar långsamt även om inga investeringar gjorts
- Satsningar görs helt med främmande kapital
- Kan inte säga hur stor den månatliga lånebetalningen är
- Öppnar inte räkningar

Om utgången av diskussionerna är att produktionen skall utökas, bör det främst ske genom att utnyttja befintliga resurser bättre, stora investeringar i ett krisläge kan vara riskabla. Finns det möjlighet att öka skördarna via bättre odlingsplanering som faktiskt följs? Kan man använda nyare sorter? Kan man använda ett mer anpassat foder? Kanske det går att samarbeta kring maskinanskaffningar eller utnyttja maskinerna effektivare? Ibland kan minskning av djurantal förbättra produktiviteten och minska arbetsinsatsen. Att helt byta produktionsinriktning har ofta visat sig vara ett dåligt alternativ.

En ekonomisk kris gör att företagaren känner sig misslyckad även om det beror på utomstående faktorer. För att inte sjunka djupare så är det viktigt att få hjälp att öppna ögonen för de möjligheter som finns.

Att upphöra med sin produktion och sälja gården som varit i släkten är kanske det sista man vill göra, men det kan vara det enda rätta för att rädda hälsa och familj. Många har sagt ”varför gjorde vi inte detta tidigare”.

Kortfattat kan man säga att förebyggande hälsovård är det bästa, även inom ekonomin. Gör regelbunden hälsogranskning och åtgärdsprogram med din ekonomirådgivare medan du är frisk så är chanserna goda att du hålls i bra form i framtiden.

TOR-ERIK ASPLUND
Ekonimirådgivare

Foto: Privat foto

Klimatsmart

Robin Eriksson i Munsala är en ung växtodlare.

ROBIN ERIKSSON I Munsala odlar spannmål och potatis. Han har både ekologisk och konventionell odling och han berättar hur det började.

– Jag kommer inte från en jordbrukarfamilj men min pappa driver jordbruksentreprenad så obekant var inte branschen. När jag var yngre arbetade jag vid djurgårdar och hjälpte också till med maskinentreprenaden hemma.

– Det var en bra skola. Jag lärde känna bönder och de berättade ofta om sina jobb.

Han fortsätter.

– En av dem som jag jobbade hos som femtonåring tog kontakt med mig tio år senare när han för egen del skulle avsluta sin verksamhet. Han erbjöd mig att överta hans femtio hektar stora odlingsareal – och jag var intresserad att köpa.

– Säljaren drev ekologisk odling och ville att det skulle fortsätta så. Jag var inte främmande för det och kalkylerade för ekologisk potatisodling. Det jag inte förstod då är hur liten marknaden är för specialgrödor trots att intresset för ekologiska livsmedel ökar. Eftersom jag inte heller varit, eller är, främmande för konventionell odling har jag idag båda, och har inslag från ekologiska odlingen i den konventionella odlingen – främst växelbruk.

Eriksson har efterhand utökat arealen både genom utökat arrende och inköp av odlingsmark så idag omfattar den cirka 115 hektar. Därtill arbetar han med maskinentreprenad. Har exempelvis en potatisröska med vilken han i år skördade 21 hektar för egen del men totalt 67 hektar, så den kom även till nytta för andra i närområdet.

Deltar vid intervjutillfället gör tre växtodlingsrådgivare från Pro Agria: Jan-Erik Back, Jonas Löfqvist och Margareta Slotte. Genast från start hade Eriksson kontakt med Lantbrukssällskapet.

– Det var tillsammans med Tor-Erik Asplund som jag gjorde upp den första kalkylen för att få affärsplanen att gå ihop. I mån av möjlighet försöker jag delta i ÖSL:s skolningstillfällen för producenter. Det ger mig mycket att få höra hur andra gör och jag uppskattar råd från Pro Agrias expertis.

Klimatdiskussionen är högaktuell. Back, Löfqvist, Slotte och Eriksson reflekterar över hur man i verksamheten kan skona miljön på olika sätt.

De är överens om att det viktiga är att se till helheten i sin verksamhet, att se till lokala förhållandena vad gäller jordmån och vattenförsörjning. Ha driv och vilja att utveckla verksamheten till förmån för miljön.

Klimatdiskussionen kretsar mycket kring mull och torvjordar. Höst- och vårplöjningar diskuteras och regelverk görs upp från statligt håll.

– Med jordmånen i Munsala, där jag i huvudsak har odlingsmark, fungerar vårplöjningar bra så min egen situation är inte alltför utmanande vad gäller det. Men jag känner odlare både mera norrut i Österbotten och i södra Finland, där torvjorden gör odlingen besvärlig om höstplöjningarna begränsas.

– Skrivbordsbesluten fungerar tyvärr inte alltid så bra i praktiken.

Robin berättar att det han konkret gör är att ha växtföljd. I den bästa av världar skulle ett samarbete med någon som behöver vall vara bäst men i hans område finns inte längre nötproducenter.

– Jag odlar spannmål, främst livsmedelshavre, och potatis. Växlar så att jag odlar potatis högst två år på samma åker. Efter det byter jag och på så sätt klarar jag mig med mindre konstgödsel och bekämpningsmedel. Oljerättika som saneringsgröda ger ingen skörd men fyller sin funktion i växtföljden.

– Målet är också att använda lokalt gödsel. Är förespråkare av biogasrester. Tar emot det från Jeppo och lagrar i egen brunn. Gynnar lokala synergier.

– Jag är också intresserad av att lära mig mera om fånggrödor.

Robin tar gärna del av den rådgivning som Pro Agria erbjuder.

– Fältdagar är lärorika och intressanta. Att dels få höra hur andra löser saker, exempelvis odlingssamarbete, dels få vägledning från rådgivare.

Personalen vid ÖSL håller med. Anpassning och helhetssyn är ledord.

Jan-Erik Back lyfter fram det nya programmet: Växtodlingens utvecklingsprogram, och uppmanar växtodlare att ta kontakt med rådgivarna om det.

– Enligt uppgjort program går vi igenom både odling och ekonomi.

Fältdagar sker antingen för en enskild gård eller som allmänna träffar. Det finns också grupper inom vissa segment som träffas flera gånger.

Margareta Slotte tar upp vikten av vattenhushållningen.

– Vi kan ha perioder med ymniga regn, regn utöver det som grödorna behöver. Hur hantera det myckna regnet höst och vår som också gör att det tar längre innan det torkar upp på vårarna. Och hur tillvarata vatten för bevattning?

Dränering och torrläggning är väldigt avgörande för markstrukturen. För ändamålet har ÖSL ett pågående projekt vid namn ”Greppa vattnet i Österbotten”.

– Använd dessa resurser och projektledarnas kunskap, säger rådgivarna.

Jonas Löfqvist påminner om Råd 2020, via den rådgivningen har många odlare fått konkret hjälp.

Vid tillfället konstateras att jordbrukande och skogsbrukande är de grenar som lagrar mest kol. Varje hektar som växer och producerar bra skörd tar ner mycket koldioxid.

– Vi ska lyfta helheten mera, säger Jonas Löfqvist. Använda näringsämnen mera resurseffektivt, tänka på mångfald och hållbarhet. De som har marker och möjlighet att använda höstgrödor är också att rekommendera.

Robin Eriksson tillägger avslutningsvis.

– Mitt jobb har tre syften. Att producera mat, bidra till mångfald i naturen och framför allt att hålla landskapet öppet.

LISBETH BÄCK

RESERVERA DATUM
18.1.2022!

Lantbrukssällskapet arrangerar i samarbete med Kursgården+ och ÖSP Klimatseminarium med tema

HUR TRYGGA MATPRODUKTIONEN I ÖSTERBOTTEN DÅ KLIMATET FÖRÄNDRAS?

Save the date !
EduYA Ab´s
GRUNDKURS I EKOLOGISK ODLING 2022
Tidpunkt: 8.3, 10.3, 15.3, 17.3 & 22.3.2022
Plats: Yrkesakademin i Österbotten, Kungsgårdsvägen 30 A, 65380 Vasa
Mer info: Ann-Sofi Ljungqvist ann-sofi.ljungqvist@yrkesakademin.fi tel. 044-750 3220 eller Ulrika Wikman, ulrika.wikman@lantbrukssallskapet.fi tel.050-585 2305
YA! Yrkesakademin i Österbotten

Vetenskap till VETSKAP
GRATIS 2021!
Transport av jordprov 24.8.21-11.1.22 från över 100 uppsamlingsplatser! Se lista på www.hortilab.fi
Hortilab AB OY
Oy Hortilab Ab, Vasavägen 41, 64200 NÅRPES
06-347 4250 • hortilab@hortilab.fi • www.hortilab.fi

Gödselförsök i ekohavre med Jeppo rötrest

Maj 2021 anlade projektet EkoNu 3.0 ett gödselförsök med Jeppo rötrest vid Grannas Lantbruks ekohavreskifte i Bertby, Vörå. Trots alla utmaningar som säsongen 2021 bjöd på uppnåddes riktigt goda skörderesultat.

28 juni. Nollrutan är inom de röda plogpinnarna.

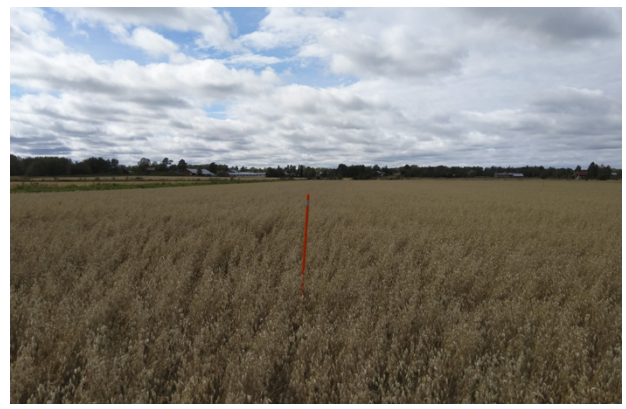

Skörd 20 augusti. Nollrutan till höger.

FÖR ATT FÅ fram vilken effekt ett visst gödselmedel har är det en fördel att anlägga en s.k. nollruta. Nollrutan är ogödslad men alla andra odlingsåtgärder och bearbetningar görs. Då ser man med egna ögon på det egna skiftet vad skillnaden blir mellan ogödslat och gödslat. Man får en mer faktabaserad bedömning när man funderar på orsakerna varför något blev som det blev.

Gödselförsöket med Jeppo rötrest anlades vid Per-Johan och Annika Grannas på deras ekohavreskifte.

Sorten var Niklas. Försöksskiftets markkarteringar var i stort tillfredställande med jordarten grynlera, mullrik och pH 5,8. Det var 3:dje året spannmål på skiftet. Hösten 2020 hade ett kraftigt vitklöverbestånd kommit naturligt så det fick vara fånggröda över vintern och plöjningen gjordes i våras.

Gödsling och sådd

Jeppo Växtkraft, som förvarats i gårdens svämbrunnar under vintern, spreds ut 10 maj. Innan spridning togs gödselprov för analysering. På nollrutan (15 m brett och 150 m långt) gjordes ingen gödsling. Sådd 13 maj med Niklas 290 kg/ha.

Enligt MM-Gård Wisu var näringsbehovet på det här skiftet - 92 kg kväve – 18 kg fosfor (max 16 kg) – kalium 42 kg – svavel – 5 kg/ha. 25 m³/ha Jeppo Växtkraft spreds ut och det ger 62,5 kg lösligt kväve/ha och maxnivån på fosforn enligt miljöersättningens regler (tabell 1).

Observationer

N-sensormätning gjordes med den handburna N-sensorn 11 och 19 juni. Mätningen visar hur mycket kväve växterna tagit upp. Vid mätningen 11.6 var skillnaden 1-2 kg kväve/ha och en vecka senare 5 kg/ha merupptag i den gödslade delen. Yara Megalab Växtanalys gjordes i slutet av juni.

> På projektet EkoNu 3.0 hemsida www.ekonu.fi kan man ta del av mer information och resultat från det här försöket. I projektets regi har under årens lopp många regelrätta sortförsök och enklare demo-odlingar gjorts.

Tabell 1 Gödselgivans näringsinnehåll

		Gödsling	Rötrest näringsinnehåll				
Ruta		kg/ha	Lösl.kväve kg/ha	Tot.kväve kg/ha	Fosfor kg/ha	Kalium kg/ha	Mg/ha kg/ha
1	0-ruta ingen gödsling	0	0	0	0	0	0
2	Jeppo Växtkraft	25 m³/ha	62,50	97,50	15,50	25	4,50

Tröskning och skörd

Rutorna skördades 20.8 av Grannas Lantbruk med deras tröska och rutornas råskörd vägdes på bilvåg. Den tröskade arealen mättes upp med gps. Fuktprocenten var 19,8 % för nollrutan och 20,4 % för gödselrutan. Fukten mättes med FarmPro krossande fuktmätare.

Som tabell 2 visar blev det en riktigt bra skörd också i nollrutan, ca 4800 kg/ha. Skörden från gödslade rutor blev över 6000 kg/ha. Det ger en merskörd på 1200 kg/ha. Medelskörden på hela skiftet uppskattas enligt odlaren var strax under 5000 kg/ha.

Diskussion

Under de två tidigare spannmålsåren hade skiftet gödslats med Jeppo rötrest (15-25m³/ha) och vilket också har en eftereffekt. Hösten 2020 började ett vitklöverbestånd växa av sig själv och det lät man växa under hösten. Vitklöverbeståndet var tjockt (ca 15-20 cm högt) och jämnt över skiftet. Beståndet plöjdes in på våren. Nollrutans skörderesultat visar en god gödseleffekt av vitklövern och rötrestens eftereffekt.

Åkern är grynlera och mullhalten är mullrik med goda vattenhållandeegenskaper samt god markstruktur. Dessa egenskaperna var speciellt viktiga i sommar med den torra och heta juli. Likväl var det A och O att åkern kunde svälja mycket vatten så att det inte blev syrebrist för rötterna under säsongens regniga veckor.

Tabell 2 Skörderesultat

	0-rutan	Gödselruta
Skördad mängd (råvikt)	1140 kg	1640 kg
Skördad areal	0,2237 ha	0,2534 ha
Råvikt kg/ha	5096 kg	6472 kg
Fuktkorrigerad skörd 14%	4790 kg/ha	6019 kg/ha
Merskörd		+ 1229 kg/ha

Tabell 3 Skörde och kvalitetsegenskaper

Behandling	Lösligt kväve kg/ha	Rötrestergiva m³/ha	Skörd kg/ha Fuktkorr. 14%	Merskörd kg/ha mot 0-ruta	Protein %	Hektolitervikt kg/hl	TK-vikt g	Sållning < 2 mm
Ingen gödsel	0	0	4790	0	12,2	55,35	42,95	2,96
Jeppo Biogas Växtkraft	62,50	25	6019	+1229	12,8	55,35	43,73	2,28

Ett varmt tack till familjen Grannas för all deras arbetsinsats och upplåtande av sin åker för att gödselförsöket kunde genomföras.

ULRIKA WIKMAN
Ekorådgivare

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden
SLC
YA! Yrkesakademin i Österbotten
Närings-, trafik- och miljöcentralen

Blommande vallar

BLAND DAGENS JORDBRUKSTERMER är ord som kolbindning, pollinerare, struktur och ekonomi väldigt aktuella. Med dessa ledord har jag under de två senaste miljöersättningsperioderna aktivt använt mig av möjligheten att anlägga viltåkrar med vallinsådd i växtföljdssyfte. Vallarna används främst till gröngödsling åt spannmåls- och kumminodlingarna. Sedan några år tillbaka har jag finslipat mina fröblandningar för att öka vallarnas mångsidighet.

I en vårspannmålsdominerad växtföljd fästs ofta uppmärksamheten på det ovanjordiska beståndet. Men för att få till stånd en strukturförändring i marken måste man sikta på underjordisk tillväxt. Av växtrötter bildas större andel kol än av andra växtrester. Därför är det också viktigt att vallarna får växa under några års tid för att hinna etablera en ordentlig rotmassa som markmikroberna får kalasa på. Själv siktar jag på ett till två år utöver året som viltåker. Efter vallen etablerar jag gärna höstsäd för att ytterligare bygga rotmassa. I fröblandningen jag använt ligger fokus på djuprotade gräs och blommande kvävefixerande växter eftersom denna typs växter saknas när vi odlar stor del spannmål. Dessa växter söndrar packad mark och bidrar till att hämta upp näring och vatten till matjorden från djupare jordskikt. Också växter med grundare, men med tätare rotsystem, finns med för att luckra matjordslagret. Vid anläggningen används också ettåriga växter för att ge mat och husrum åt både pollinerare, insekter och småvilt. En blandning av spannmål, solros och honungsört gynnar många olika arter.

Honungsört, cikoria, blålucern och solros ger fröjd, mat och näring åt såväl marken, djuren och jordbrukaren.

Vårens viltåker såddes in med totalt 18 olika växtslag vars växtrester ska fungera som spargris och dränering åt mig nästa gång jag sår spannmål. Om också du vill fundera vidare på hur du kunde använda dessa element i din odling så kan vi spinna vidare på ämnet tack vare vår Råd 2020-rådgivning och också utforma en odlingsplan. Ta kontakt så berättar vi mera!

MAGNUS LÅNGSKOG
Växtodlingsrådgivare

Växtodlingens utvecklingsprogram

LANTBRUKSSÄLLSKAPETS RÅDGIVARE FÖRSÖKER i all sin rådgivning att vara lyhörda för jordbrukarnas behov. Att vara jordbrukare idag är ett krävande arbete till vilket man behöver mycket kunskap. Via ”växtodlingens utvecklingsprogram” vill vi på Lantbrukssällskapet vara ett stöd för jordbrukarna.

Det första steget är att jordbrukaren och rådgivaren tillsammans går igenom vad gården har för målsättningar med sin växtodling. En målsättning kan till exempel vara en spannmålsskörd på 5000 kg/ha eller en ensilageskörd på 9000 kg ts/ha med en viss proteinhalt, t.ex. 16 % i alla skördar. De bästa verktygen för att uppnå målsättningarna är noggrann planering samt uppföljning. Det är viktigt att planera odlingen så bra som möjligt både med tanke på grödorna och gårdens ekonomi. Men för att helheten ska bli så bra som möjligt är det viktigt att man i fält följer upp hur grödorna utvecklas.

Vid ett rådgivningstillfälle i fält går vi igenom en mängd olika saker som påverkar grödornas utveckling. Det kan handla om grundläggande saker som dränering och ytplanering. Vidare kan det handla om jordbearbetning och etablering av grödan. Växtskydd och grödans näringsbehov är också viktiga saker som man behöver se närmare på. De saker som observeras kan man beakta i nästa års odlingsplanering.

Den gångna sommaren har växtodlingsrådgivarna på Lantbrukssällskapet gjort kvävemätningar i spannmålsodlingar med Yara N-Tester. Det är ett intressant verktyg som ger en fingervisning om grödan har fått tillräckligt med kväve eller inte. Vid uppenbara brister kan man göra kompletterande gödslingar manuellt eller med hjälp av satellitkartor och Yara Atfarm.

Naturligtvis kommer målen inte att kunna uppnås varje år. Detta år fick många odlare i Österbotten stora regnmängder direkt efter sådd, följt av en torrperiod som varade i en hel månad. Den extrema väderleken sänkte skördeförväntningarna rejält. Ändå tror jag att ett målmedvetet arbete ger resultat i form av bättre och säkrare skördar.

JONAS LÖFQVIST
Växtodlingsrådgivare

Foto: Rickard Rex

Ärter i blomning 7.7.2021

Tröskning av ärter 13.8.2021

Erfarenhet av ärtodling i Vörå 2021

ÄRTODLINGEN HAR BLIVIT mera populär i Österbotten de senaste 5 åren. På grund av stor efterfrågan på ärter från foderindustrin har odlingsarealen växt. Ärterna har dessutom klarat de senaste växtsäsongerna bra med skördemängder mellan 4-6 ton per hektar. Då kontraktspriset har varit över 200 euro per ton och kvävebehovet vid sådd har visat sig vara minimalt är ärterna en bra mellangröda i spannmålsodlingen.

Årets ärter såddes från tionde maj. Sorten som användes var Astronaute och utsädesmängden 215 kilogram per hektar. PH-värdet på skiftena är mellan 6,5-7 och jordarten är lerig finmo. Fosfor och kaliumvärdena är goda. Endast startfosfor användes som gödsel enligt de enskilda skiftenas miljöstödsmässiga tillåtelse. De två första veckorna var gynnsamma och ärterna grodde och kom bra upp ur jorden. I slutet av maj kom det en regnperiod som gjorde att många åkrar nästan fick en skorpa. Detta följdes av en torr och varm försommar. Den tunna skorpan som uppstod gjorde att ogräsen inte grodde. Detta ledde till ett renare bestånd än förra sommaren.

Den långa heta sommaren gjorde att ärterna mognade snabbt. Jämfört med 2020 tröskade vi ärterna två veckor tidigare i år, alltså i mitten av augusti. Årets skörd verkar överlag ha lidit lite mängdmässigt jämfört med tidigare år men själv tycker jag att min odling gav samma mängd som föregående år.

Tröskningen gick mycket lättare detta år eftersom ärterna hade mognat jämnare jämfört med föregående år. Torkningen gick även den smidigt eftersom det var mindre antal ogräsfrön. Men som vanligt gällde det att ha förrensaren på max. En annan viktig detalj är att torka ärterna en procent under fuktgränsen eftersom de har en tendens att ”råna upp”.

Förfruktsvärdet av ärtodling är nog märkbart trots att jag höstplöjde efter fjolårets skörd. Vill man ha full kväveeffekt av ärtodlingen skall man inte höstbearbeta något efter ärter.

Som slutkläm vill jag rekommendera ärtodling till spannmålsodlare som söker alternativ till ensidig spannmålsodling. Både ekonomiskt och odlingsmässigt är ärtodling ett starkt alternativ.

RICKARD REX
Växtodlingsrådgivare

Kvalitetssystem
för trädgårdsodlare

I DAGENS INTERNATIONELLA värld är matproduktionen ofta långt från konsumenter och handeln försöker övervaka produktionssätt med olika kvalitets- och certifieringssystem. Fast den finska producenten är nära konsumenter gäller handelns krav även för deras produktion och därmed har kvalitetssystem blivit aktuella.

Kvalitetssystemet i sig själv förbättrar inte kvaliteten, utan för den ska man göra rätta saker i rätt tid på sin odling. Kvalitetssystem är modell för verksamheten på gården och en schablon så att även en utomstående kan lätt se hur vissa saker har blivit skötta.

En del av kvalitetssystem koncentrerar sig på livsmedelssäkerhetens kritiska punkter, en del omfattar även miljöaspekter och arbetskraften. Ett kvalitetssystem kan även ge verktyg för företagets systematiska utveckling.

Vilket system ska man välja då?

I de flesta fall måste man använda det systemet som uppköparen kräver. En del av system räcker mycket väl till inhemska handeln, men om man vill exportera ska man välja ett system som godkänns internationellt.

Man ska även tänka på sin verksamhet och riskfaktorer i den och vilket system som ger den bästa nyttan. Man ska också tänka på resurser i företaget, klarar man alla krav med nuvarande personal? Även certifieringsutbudet och priset kan vara avgörande.

Kvalitetsgård

Kvalitetsgård känns igen av groddbladsmärket med finska flaggan. Märket är väl känt av konsumenter och för att kunna använda det i produktförpackningar ska man ett skriftligt märkesavtal med Inhemska Trädgårdsprodukter rf. Användarrätt för märket förutsätter även godkända regelbundna auditeringar, självutvärderingar och att marknadsföringsavgiften är betald.

Kvalitetsgård-riktlinjer har varit i bruk länge och har uppdaterats vartefter olika regelverk har ändrats. Kvalitetsgård är samling av olika lagstadgade punkter och omfattar produktsäkerhet, miljöeffekter och arbetskraft. Livsmedelsverket har godkänt Kvalitetsgård-riktlinjer som god odlingspraxis. Systemet har 70 kontrollpunkter.

Kvalitetsgård är inte ett certifierad system, utan auditeringar är andra parts-auditeringar och görs för det mesta av rådgivare. Kvalitetsgård-auditeringar utförs vart fjärde år. Däremellan skall odlaren, två år efter den senaste auditeringen, göra en självutvärdering. Samma person kan inte auditera företaget två gånger efter varandra.

Kvalitetsgård har att stort utbud av gratis stödmaterial i nätet på sidan www.puutarhaliitto.fi/viljelmanlaatutarha/

IP certifieringar

IP standarden, där IP Frukt & Grönt Grundcertifiering ingår, ägs av Sigill Kvalitetssystem Ab. Puutarhaliitto – Trädgårdsförbundet är lokalt ombud i Finland. Revisionerna utför certifieringsbolaget på finska och svenska.

Grundcertifieringen koncentrerar sig på riskfaktorer i produktsäkerhet. Systemet har ca 40 kontrollpunkter, som dock i regel kräver mera omfattande dokumentering. Vissa uppköpare förutsätter även tilläggsdelar för miljö och arbetskraft.

Auditeringar av systemet sker vartannat år och i mellanåren görs egenrevision som skickas till certifieringsbolaget. Årskostnaden med systemet är högre än med Kvalitetsgård.

GlobalG.A.P (Good Agricultural Practice)

GlobalG.A.P är en internationell standard som kan användas av ett enskilt företag eller odlargrupp (gruppcertifiering). Förutom trädgårdsproduktion omfattar den bland annat spannmålsodling, husdjursproduktion och fiskodling.

Standarden innehåller flera hundra kontrollpunkter och auditeras årligen. Certifieringsbolaget måsta vara godkänt av GlobalG.A.P. Mera information finns på hemsidan www.globalgap.org/

KAISA HAGA
Trädgårdsrådgivning

OM ROTOGRÄS

KAN VI ANVÄNDA oss av mekaniska och kemiska metoder för att bekämpa bla. kvickrot? JA.

IPM – Integrerat växtskydd, innebär att jordbrukaren använder förebyggande, biologiska, mekaniska och fysikaliska bekämpningsmetoder samt godkända växtskyddsmedel. Målet med IPM är att minska risker som förorsakas av användning av växtskyddsmedel. Integrerat växtskydd är inte samma som ekologisk odling.

Foto: Wikipedia

Besök oss gärna, ta kontakt och se vad vi har på gång.
Mera information på www.lyckegard.com

Naturresursinstitutet LUKE har ett treårigt projekt: JUOTVAI, där man inom ramarna för regenerativt jordbrukande söker ersättande metoder till kemiskt växtskydd. En viktig del är att undersöka alternativa metoder för kvickrotsbekämpning i ev. framtida situation med begränsade möjligheter till användning av glyfosat. Alternativa växtföljder är en metod som lantbruksmaskinföretaget BT-Agro i Vikby, Korsholm, jobbat med. Det ingår i LyckeGård Group Ab, med huvudsäte i Lund, Sverige. De är aktivt med i JUOTAVI-projektet och bistår projektet med nyutvecklade bearbetningsmaskiner för mekanisk kvickrotsbekämpningen samt info och handledning.

– Redan år 2020 hade vi försöksrutor i samarbete med Luke i Ruukki i Norra Österbotten. Resultatet är positivt, säger Boris Lindgård från BT-Agro.

– 2021 – 2023 ska vi med Luke följa upp försöksrutorna på försöksplatser på Västankvarn samt i Jockis och Ruukki. En utmaning för en lyckad kvickrotsbekämpning för den konventionelle odlaren är höstvädret, då man normalt bekämpar kvickroten kemiskt. Det är en utmaning att bekämpa kvickrot om vädret inte är på vår sida.

– Ogräs och kvickrot är en sak vi kontinuerligt jobbar med, både på den ekologiska och konventionella sidan. Vårt koncept med växtföljd på fyra år och en enkel maskinpark innebär bearbetning av mellangrödor och mekanisk ogräsbekämpning i ett drag inför sådd.

– Satsning på mellan- eller gröngödslingsgröda som nummer ett första året. Innan gröngödslingsvallen sås kör vi med Kvick-Finn (gåsfotskultivator med pick-up rotor) tre gånger. Från mitten av maj till slutet av juni. Bearbetningsdjupet är normalt 8 - 12 cm. Vi får kvickrotens rötter till ytan, där de torkar ut. Alternativt kan kemiska preparat användas i den korta försommarträdan. Vi rekommenderar snabbväxande gröngödslingsvall med minst åtta-nio ettåriga arter, både låg- och högväxande samt arter med djupgående rotsystem. För maximal rot- och bladyta per m2 rekommenderar vi fröblandning upp till femtio kg per ha.

– Vi har en ny knäckvält, Crimperroller, som krossar växtens celler och klipper mellangrödan eller gröngödslingsvallen så att tillväxten avbryts. Efter ca nio veckors växttid krossas mellangrödan och höstgröda insås. Den kan användas frontmonterad i samma kördrag som en direktsåmaskin där skivbillar sår huvudgrödan. Vanlig skivbillsåmaskin lämpar sig också, billtrycket bör vara minst 70 kg per bill.

– I samband med sådd av höstgröda rekommenderas insådd av en enklare fånggrödeblandning med timotej och ängssvingel. På våren när snön smält kompletterar vi med persisk klöver och italienskt rajgräs. Tredje året kan vi så ärt + havre eller ärter i renbestånd. Annat spannmål är möjliga grödor, men viktigt är att rikligt med fånggrödor sås in varje år i spannmålen. År tre och fyra ska vi vara beredda på en ”skalpering” av fånggrödan före sådd, ifall den övervintrat. Skalpering innebär att gåsfötterna på bearbetningsredskapet skär av rötterna på ca fyra cm djup. Då dör fånggrödan. År tre och fyra ska vi tillföra extra näring åt grödorna.

– Lerjordar är utmaningar för bearbetningsredskapen. Öppna gåsfotkultivatorer är alternativ till plogen. Vi har inte bearbetat jorden på hösten under fyra års tid utan odlat rikligt med fånggrödor. Maskinpark som används är liten och består av Kvickfinn eller skalperande gåsfotkultivator, Crimperroller samt din såmaskin.

JAN-ERIK BACK
Kundservicechef

Det bästa kumminåret!

Foto: Dan Kjällberg

DET BLEV ETT lyckat kummin år 2021! Medelskörden blev drygt 1000 kg/ha och toppskördarna överskred 2.000 kg/ha. De goda skördarna berodde på flera saker med början redan när kummin etablerades ifjol. Då var sensommaren och hösten varm och nederbördsrik vilket gjorde att kummin fick en bra start. Därefter följde en gynnsam vinter med ett tjockt snötäcke och en nästan obefintlig tjäle. Det gjorde att kummin övervintrade fullständigt och även våren och försommaren gynnade kummin med passlig temperatur och nederbörd. Att resten av sommaren blev varm och torr påverkade inte kummin negativt. Kummin klarar torkan bättre än de flesta andra växter tack vare sitt djupa rotsystem.

Kumminpriset stiger

Trots att skördarna blev goda, steg kumminpriset! Det är en följd av att världsmarknaden börjar komma i balans dvs att utbud och efterfrågan synkroniserar bättre. Finland är en betydande aktör på världsmarknaden, ca 1/3 av allt kummin i världen kommer från Finland. I år odlades kummin i Finland på 18.500 ha, som mest odlades kummin år 2018 på 28.000 ha.

FÖRDELARNA MED ATT ODLA KUMMIN ÄR:

- Säker avsättning, även mindre mängder köps.
- Utmärkt inslag i gårdens växtföljd eftersom kummin har en uppluckrande effekt på markstrukturen, förhindrar packning, gynnar jordens mikrob-liv och humushalt.
- Klimatvänlig: kummin är effektiv på att binda kol.
- Kräver inte maskininvesteringar, jämnar ut arbetstoppar.

DAN KJÄLLBERG
Caraway Finland

RÅGODLING 2020-21

VÄXTODLINGSRÅDGIVARE ANDERS SALO i Bennäs, Pedersöre, har prövat på mycket inom växtodlingen. Hans skiften är överlag i gott skick, delvis efter perioden med sockerbetor i odlingsplanen. Det är inte alls till nackdel när han nu odlar ekologiskt. Senaste höst skördade han höstråg med gott resultat.

Hur planerade du rågodlingen senaste år Anders?

”Vi skall först kolla markkarteringen” säger Anders. ”Jordarten är mullhaltig FMo, pH ligger på 6,7 och Ca-värdet är 2150 mg/l. P-värdet är tillfredsställande, K-värdet nöjaktigt och Mg-värdet är gott. Eftersom det spridits en hel del kalk på skiftet under tidigare år har jag behov av att varje år ge tillskott av Mangangödsel” berättar Anders.

”Före spannmålen 2019 växte klövervall på skiftet” inleder Anders. ”Efter foderkornet 2019 med rätt mycket inslag av mjölktistel insåg jag att något måste göras med tanke på ogräsförekomsten, så fältet bearbetades på hösten med tallriksharv. 2020 fortsatte tallriksbearbetningen i mitten av maj. Första veckan i juni körde vi med gåsfotskultivator samt gödslade med ca 20 m³ nötfastgödsel/ha. I mitten av juni körde vi med spadrullharv och en vecka senare plöjdes åkern. Inför sådden harvade vi med s-pinnharv och riktigt i slutet av juni såddes Reetta-råg 150 kg/ha samt vitklöver 1,2 kg/ha + ängsgröe 2 kg/ha.”

Grödan växte sig frodig och i mitten av augusti krossades växtligheten första gången till en höjd på 15 - 20 cm. Krossningen upprepades efter en månad, i mitten av september, till samma stubbhöjd.

”Övervintringen lyckades rätt bra”, fortsätter Anders, ”men en del snömögelangrepp förekom i de rader där traktorhjulen gått vid krossningen”.

Rågbeståndet hölls rent och fint ända tills andra veckan i augusti 2021, då tröskningen inleddes. Då hade en del mjölktistel börjat visa sig.

”Skörderesultatet 13.8. blev gott, ca 4500 kg/ha”, berättar Anders. ”Fukthalten var då drygt 21 % och hl-vikten var över 80, och som helhet får jag nog också vara nöjd med ogräsbekämpningen” konstaterar Anders.

ANDERS SALO
Växtodlingsrådgivare

Vattenhushållning

EN PRODUKTIV ÅKER kräver att vattenhushållningen är i skick. God dränering möjliggör en snabbare och jämnare upptorkning på våren, det minskar på markpackning och förbättrar samt bibehåller god markstruktur. Stora regnmängder och torra varma somrar är utmanande och ställer krav på vattenhushållningen. Lantbrukssällskapets tjänster inom vattenhushållning har breddats under de gånga åren och här följer en kort presentation av det som vi kan erbjuda:

Täckdikningsplanering

Åren med riklig nederbörd har varit en påminnelse för många, att dräneringen bör vara i skick för en fungerande växtodling. Torra år visar hur viktigt det är att ha reglerad dränering installerat för att kunna balansera upp fuktbalansen både odlings- och miljömässigt. Dräneringsplaner med möjlighet för underbevattning görs där det finns förutsättningar för det.

Bidrag för täckdikning

Odlaren har möjlighet att söka om investeringsstöd för nytäckdikning, omtäckdikning, kompletteringsdikning och för reglering av dräneringen. Bidraget är nu 35% av de godtagbara kostnaderna, plus ytterligare 5 % för reglerad dränering. Stödet är totalt 40 % för samtliga åtgärder om reglerad dränering byggs på samma gång.

TJÄNSTER
Rörläggningar

Grundtorrläggningsbidraget för rörläggning av utfallsdiken är 40 % av de beräknade kostnaderna. Bidraget förutsätter att de sökande är minst två markägare intill varandra, med odlingsmark på bägge sidor av utfallsdiket. Bidrag beviljas för alla arbeten och tillhörande material (planering, arbetsutpålning, material, entreprenad, transport av fyllnadsmassor och eget arbete).

Disponenttjänster

När vattenledningsförmågan i ett utfallsdike och odlingsförhållandena har blivit dåliga är det dags att starta upp ett underhållsprojekt. För att dräneringen skall fungera på den enskilda markägarens åker bör utfallsdiken vara i planenligt skick.

Lantbrukssällskapet kan stå till tjänst med bl.a. följande:

- Aktivera en dikningssammaslutning om den legat i vila
- Uppdatering av kostnadsfördelningen
- Avvägning av utfallet
- Utpålning av rensningsdjup
- Fakturering av nyttotagare

Foto: Mikael Blomqvist

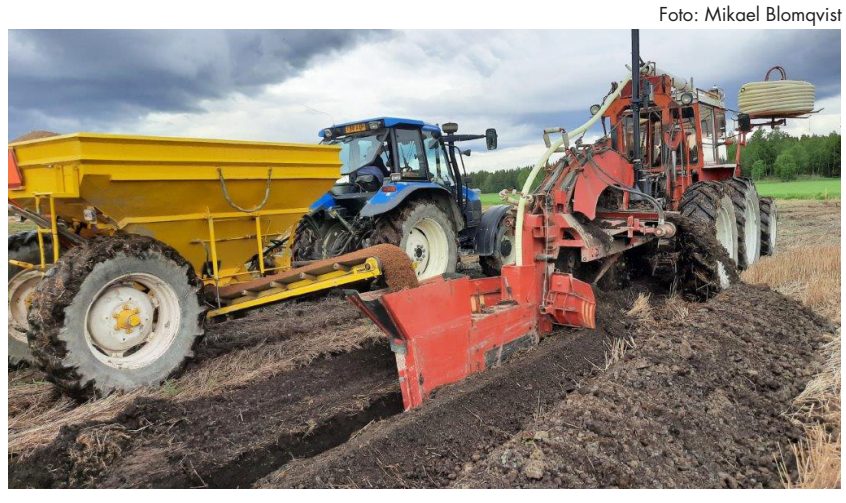

Digitering

När alla dina täckdikningskartor är i digital form kan du enkelt söka fram täckdiken och brunnar på skiftet med hjälp av din telefon. Detta hjälper dig när du ska underhålla och kontrollera dräneringssystemens funktion.

Övriga tjänster:

- Trum- och rörläggningsutlåtanden med beräknad dimension
- Mättjänster
- Massaberäkningar
- Värdering av täckdikningssystem i samband med markköp, Värdet på täckdiken kan man sedan sätta in i lantbruksbokföringen som tillgångar. Avskrivningsprocenten är 20% för täckdiken.

MIKAEL BLOMQVIST,
SIMON NÄSSLIN OCH
MARCUS GJÄLS

DJURENS VÄLBEFINNANDE

FRÅN OCH MED 2022 behövs en gårdsspecifik välbefinnandeplan för att kunna söka ersättning för djurens välbefinnande. Välbefinnandeplanen kan göras tillsammans med en sakkunnig rådgivare och tjänsten görs via Råd2020. Välbefinnandeplanen finns för nöt-, gris-, fjäderfä-, får- och getgårdar.

I planen ingår genomgång av djurens skötsel, utfodring, hälsa och smittskydd samt gårdens biosäkerhet och beredskap vid funktionsstörningar. Man diskuterar även förbättringsåtgärder och gårdens framtidsplaner med tanke på djurens välbefinnande.

I välbefinnandeplanen går man igenom:

- **Gårdsautomation och system för beredskap.** Man går igenom hur automationen fungerar i ladugården (ventilation, vatten, utfodringssystem) och vad gården har för beredskap vid funktionsstörning. Det är bra om gården har en räddningsplan eller en funktionsstörningsplan där man skrivit ner gårdens system, vad som kan gå fel och hur det åtgärdas, t.ex. vad som görs ifall vattentillförseln till ladugården bryts.
- **Utfodring.** Det bör finnas en egen utfodringsplan för varje djurgrupp på gården, och utfodringsplanen ska baseras på gårdens foderanalyser. Hit hör även hull/konditionsbedömning och genomgång av produktionsrapporter.
- **Plan för att förhindra smittor.** Man går igenom hur smittskyddet sköts på gården. Man diskuterar vilka åtgärder som vidtas i förhindring av smitta mellan både djuren och personal samt hur foderanskaffningen, gödselhanteringen, avlivning och kadaverhanteringen sköts.
- **Förbättring av djurens välbefinnande.** Genomgång av besättningens skötsel, renlighet och hälsa. Vilka system och rutiner har gården för sjuka och dräktiga djur?
- **Kalvars välbefinnande** (ingår endast i planen för nötkreatur). Man går igenom hur utfodringen av kalvarna sköts, hur råmjölk och mjölknäring ges, kalvarnas utrymmen och allmänna skötseln av kalvarna.
- **Betesgång och utevistelse.** Man diskuterar planering av betesgång och utevistelse samt hur det skulle kunna förverkligas

JENNY TREIER
Husdjursrådgivare

NÖTGÅRDAR, KOM IHÅG ATT GE FULLMAKT I SUOMI.FI

Livsmedelsverkets nya nötkreatursregister tas i bruk våren 2022. Nötgårdar som använder programmet Min Gård bör ge fullmakt åt Mtech Digital Solutions Oy för att anmäla och granska uppgifter om nötkreatur.

Om gården hör till Naseva bör även fullmakt ges åt Djurens hälsa ETT rf.

Slakterier som utför registreringar åt gårdar bör även de ges fullmakt så att de i fortsättningen kan sköta registreringarna.

Minns att uppge gårdens lägenhetssignum som specifikation när du ger fullmakter.

Instruktioner för att ge fullmakt hittas på www.suomi.fi/fullmakter.

Om man inte har bankkoder eller annan form av stark identifiering, bör man ge fullmakt med ansökan. Instruktioner hittas på suomi.fi-sidorna.

Försäkra dig om att nya nötregistret fungerar när det tas i bruk och ge fullmakterna nu.

Behöver du hjälp med att ge fullmakter kontaktar du tuki@mtech.fi telefon 09 85 66 59 59 eller Lantbrukssällskapets husdjursrådgivare.

100-TONNARE presenteras på nästa sida

Sommarens vallskörd

EN VALLSKÖRD AV god kvalitet är guld värd, i synnerhet nu då kraftfoderpriserna är höga som det här året. Den här sommaren minns vi som en kall och regnig maj månad. Juni började visa värme och torka som höll ut till slutet av juli. Augusti kom med regn och svalare väder. Av första skörden vall kom det rätt bra mängd och med bra fodervärden. Andra skörden torkade nästan bort, och i skrivande stund har många redan tagit den tredje skörden. Stora variationer finns mellan gårdar i både kvalitet och mängd.

För att optimera vallskörden behöver man fundera över vilken sorts grovfoder gården är i behov av. Vilka djurgrupper som skall utfodras. Hur ska vi gödsla? Vilka arter och sorter ska finnas i vår vallblandning? Genom att ta skördetidsprov kan man lättare avgöra tidpunkten för skörden och med hjälp av grovfoderanalyser få optimerat utfodringen till de olika djurgrupperna.

I slutet av maj började vi ta skördetidsprov och kunde konstatera kring den tionde juni att det är dags för skörd, i tabellen bredvid syns hur värdena ändrade. I början av juli tog vi skördetidsprov för andra skörden och då kunde vi konstatera att det bör skördas inom kort. Kring den 12 juli var slåttermaskinerna i gång för andra skörden i Pedersöre.

ASTA HIMMANEN
Mjölkgårdsrådgivare

Skördetidsprovtagning i Pedersöre 2021

Datum	9.6-21	8-7.6-21	5-6.6-21	3-4.6-21	1-2.6-21	31.5-21
Sammansättning						
Torrsubstans, g/kg	166	168	180	188	208	218
D-värde, g/kg ts	710	733	732	758	758	770
Råprotein, g/kg ts	151	174	184	185	199	214
Fiber, g/kg ts	513	518	484	456	422	408
Osmältbar fiber, g/kg ts	53	41	40	27	35	17
Fodervärden						
OE, MJ/kg ts	11,4	11,7	11,7	12,1	12,1	12,3
AAT, g/kg ts	85	90	91	94	95	98
PBV, g/kg ts	24	40	50	46	59	69
Förjäsningsvärden						
Socker, g/kg ts	107	109	122	150	165	174

Källa:ProAgria Nättjänst

Fodervärden från första och andra skörden 2021

	Första skörden		Andra skörden	
	Nyland	Österbotten	Nyland	Österbotten
Sammansättning				
Torrsubstans, g/kg	356	336	449	463
D-värde, g/kg ts	680	674	652	681
Råprotein, g/kg ts	147	140	136	160
Fiber, g/kg ts	553	568	544	507
Osmältbar fiber, g/kg ts	66	74	83	68
Aska, g/kg ts	68	60	70	66
Fodervärden				
OE, MJ/kg ts	10,9	10,8	10,4	10,9
Intagsindex	105	105	97	106
Förjäsningsvärden				
Socker, g/kg ts	42	49	70	95

Källa: Valio Artturi

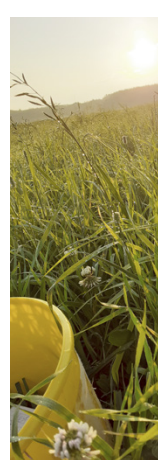

100-TONNARE

Foto: Niclas Sjöskog

NICLAS SJÖSKOG fick sin första 100-tonnare i april 2021 när kon **INGA** uppnådde 100 ton mjölk.

Inga är född 04.07 2011 och har kalvat 8 gånger, Ingas far var Dansire Ramos Rödding, morfar var Ligö och modern hette Elvira.

Högsta medelavkastningen uppnåddes under det sjunde produktionsåret med 14 628 kg (14 515 kg EKM). I medeltal har Inga mjölkat 13 049 kg/år, med 514 kg medelfett och 452 kg medelprotein.

Foto: Pernilla Grön-Stenman (Faba)

RANCKENS RANCH: Karita, Stefan och John Häger fick sin tionde 100-tonnare i mars 2021 när kon **GABRIELLA** uppnådde 100 ton mjölk.

Gabriella är född 02.01 2013 och har kalvat 6 gånger, Gabriellas far var Dansire Ramos Rödding, morfar var Haapalan Satsi TV TL och modern hette Elva.

Högsta medelavkastningen uppnåddes under det sjätte produktionsåret med 20 465 kg (19 592 kg EKM). I medeltal har Gabriella mjölkat 16 106 kg/år, med 569 kg medelfett och 579 kg medelprotein.

Foto: Pernilla Grön-Stenman (Faba)

RANCKENS RANCH: Karita, Stefan och John Häger fick sin elfte 100-tonnare i juni 2021 när kon **INDI** uppnådde 100 ton mjölk.

Indi är född 08.06 2011 och har kalvat 8 gånger, Indis far var Dansire Dahl Dundee, morfar var Törlan och modern hette Elvira.

Högsta medelavkastningen uppnåddes under det sjunde produktionsåret med 15 192 kg (15 037 kg EKM). I medeltal har Indi mjölkat 12 958 kg/år, med 523 kg medelfett och 447 kg medelprotein.

Foto: Karin Mattjus

Karin och Håkan Mattjus på **BRÄNNGÅRD** i Purmo, fick sin andra 100-tonnare i sept 2021. Kon **JOLINA** 100-11091330F är född 4.12 2012, har kalvat 7 ggr varav 5 st. är kokalvar. Jolinas far var VH_Cadiz F 95663, morfar Törlan FFF 93045, mor var Härliga 50-212487 R2.

Högsta medelproduktionen uppnåddes under tredje produktionsåret med 17297 kg (16426 EKM). I medeltal har Jolina mjölkat 14844 kg /år (14629 EKM) , med 558 kg medelfett och 522 kg medelprotein.

Foto: Lotta Stubb

STUBB LANTBRUK fick sin första 100-tonnare i februari 2021 när kon **HATTARA** uppnådde 100 ton mjölk.

Hattara är född 23.01 2010 och har kalvat 9 gånger, Hattaras far var Asmo Tosikko Et, morfar var Pulkkalan Näky och modern hette Untuva.

Högsta medelavkastningen uppnåddes under det sjätte produktionsåret med 13 821 kg. I medeltal har Hattara mjölkat 10 893 kg/år.

Foto: Jessika Eklund

Tema betesgång i mjölkgruppen.

ALLATIDERS SMÅGRUPPER

SEDAN BÖRJAN AV året har två smågrupper inom projektet Allatiders Mjölk varit aktiva på vårt område. En grupp med mjölkproduktion som tema och en med vallproduktion.

Under början av året tillämpades distansträffar via Microsoft Teams, men under sensommaren fick grupperna träffas ute på gård och i fält. Båda har sina fördelar. Online är det lättare att dela material och text, samt att avstånd och resor inte påverkar deltagande. Samtidigt som fysiska träffar kanske lättare öppnar upp till diskussion och ger den viktiga sociala samvaron.

Guy och Lena Norrbygård från Kronoby deltar i båda grupperna. De konstaterar att smågrupper är ett koncept med många fördelar, det blir bra diskussioner om ett visst ämne.

– Man får nya idéer och efteråt känner man sig mer positiv. Det gör att man orkar bättre i arbetet, säger Guy.

De får medhåll av Tea Hagman från Hedemo Gård i Markby.

– Det är nyttigt att diskutera med andra i samma bransch. Ofta har man samma problem, som någon annan kanske har löst. Man kan också tipsa andra om vad som fungerat på egen gård.

Båda gårdarna är överens om att det är roligast att träffas öga mot öga och diskutera med andra producenter. Det ger lite perspektiv i ett annars ganska ensamt yrke.

Just begreppet koldioxidneutral mjölkproduktion är ganska mångfacetterat och inte det lättaste att greppa. Grupperna bidrar även till en ökad medvetenhet om vad som påverkar.

– Vi har ju länge hållit på och utvecklat produktionen på gården utan att veta att vi samtidigt också sänker mjölkens koldioxidavtryck, såsom med att främja kornas hållbarhet, konstaterar Tea.

Projekttetiden pågår ännu till slutet av 2022 och vi kommer att starta upp nya smågrupper i november 2021. Anmälningar tas emot av Jessika Eklund 050 5954906 för mjölkgrupp och Margareta Slotte 050 4127627 för vallgrupp.

JESSIKA EKLUND
Mjölkgårdsrådgivare

Ekomjölk-projektet hälsar

UNDER VÅREN OCH sommaren har projektet haft många tillfällen för producenter att träffas och att lära sig nytt. Vi har på svenska bland annat ordnat korta infotillfällen via Teams om ogräs, gödsling och om nyheten höståkerböna. Tillfället om höståkerböna var väl uppskattat över hela Svenskfinland med Oscar Gustavsson från Scandinavian Seed, Sverige som föreläsare. Under sommaren har vi även haft några fältträffar både i Pedersöre och Vörå.

Projektet har för tillfället i Österbotten två smågrupper, den ena är helt svenskspråkig medan den andra är tvåspråkig i samarbete med Södra Österbotten. Vi har träffats några gånger under året med olika teman för tillfällena.

Det årliga Ekomjölk-seminariet, ordnas i år tillsammans med Ekodagarna i Seinäjoki 11-12.11.2021 Projektet har hand om seminariets parallella program ”kestävä ja kannatava luomumaidontuotanto” och deltar i det svenskspråkiga parallellprogrammet ”Försök i spannmål och vall. Superbäret aronia.”

ASTA HIMMANEN
Mjölkgårdsrådgivare

För tillfället planerar vi nästa års verksamhet. Finns det intresse för att delta i smågruppsverksamhet, idéer för korta info tillfällen så ta gärna kontakt med Asta Himmanen på 050-412 2168 eller asta.himmanen@proagria.fi

HÖSTENS NÖTUTFODRING

Med sommarens ensilagepartier analyserade, är det hög tid att planera utfodringen på mjölk- och nötgårdarna! Både spannmåls- och rybspriserna har höjts avsevärt, så nu är det läge att se över utfodringen. Ta kontakt och diskutera med oss – allt börjar från det egna ensilaget och varje gård har unika förutsättningar!

- Ensilagets proteinvärden är A&O, och alltid första prioritet! Men fäst uppmärksamhet vid ensileringens ammoniakkvävevärden. Är de höga så tas proteinet i ensilaget inte lika bra tillvara. Det bildas även mindre mängd mikrobprotein. Utvärdera varför värdena eventuellt är höga, och gör ändringar i t.ex. gödsling och ensileringsmedel till nästa år.
- Om ensileringskvaliteten och råproteinvärdet i ensilaget är bra, går det att sänka på råproteinprocenten i utfodringen. Balansen mellan AAT och PBV ska tas i beaktande, så ta hjälp av en utfodringsplanerare. Protein stimulerar även foderintaget, så gör skonsamma sänkningar.
- Mjölkurea på 20 mmol/ml är fortfarande på ok nivå. Ligger urea på 30 och över är proteinutfodringen för generös.
- Se över foderkurvorna i mjölkrobotarna - rätt givor till rätt djur? Gör uppdateringar i kurvorna vid varje ny utfodringsplan eller ta hjälp av en rådgivare.
- Ta offerter på köpfoder från olika firmor. Finns det möjlighet att binda priser? Var noggrann med att kontrollera råproteinnivån i köpfodren. Finns det möjlighet att byta till ett köpfoder med lägre råproteinnivå? Eller att byta från ett halvkoncentrat och spannmål till ett allfoder? Vi har möjlighet att plocka in och jämföra alla fodermedel i vårt planeringsprogram Kokompassen, utgående från gårdens ensilage och produktionspotential på både mjölkproduktion och tillväxt för kvigor och

JESSIKA EKLUND
Mjölkgårdsrådgivare

Dessa logon gäller alla artiklar på detta uppslag:

Österbottens Svenska Lantbrukssällskap

Osuuskunta MAITOSUOMI

Närings-, trafik- och miljöcentralen

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Greppa Vattnet i Österbotten

PROJEKTET GREPPA VATTNET I ÖSTERBOTTEN har som mål att förbättra grundtorrläggningen i Österbotten. Målet uppnås genom att informera om dikningssammanslutningar och underhåll av utfallsdiken samt hjälpa dikningssammanslutningar att återuppta sin verksamhet.

Jordbrukarna och markägarna får nytta av detta i form av en förbättrad vattenhushållning som i sin tur förbättrar odlingsmarkens växtskick. En bra skött vattenhushållning gör odlingen mera klimatvänlig.

Ett annat mål är också att förbättra samarbete mellan skogsdikningar och dikning av åkermark, samt öka samarbetet mellan myndigheter och organisationer. Projektet kan också hjälpa till med att testa nya lösningar på problem och sprida information om olika möjligheter med vattenhushållningen.

Foto: Mattis Nysand

Simon Nässlin informerar om underbevattning.

Dikningssammanslutningar

I Finland finns det mer än 1,8 milj. km utfallsdiken, och dikningssammanslutningar är ansvariga för underhållet av nästan alla dessa. Det uppskattas att det finns ca 20 000 – 25 000 dikningssammanslutningar i vårt land, varav ca 700 ligger i Österbotten.

I en dikningssammanslutning som har varit inaktiv under en längre tid kan det vara svårt att på egen hand starta upp verksamheten, och inleda skötselåtgärder av utfallsdiken. Projektet Greppa Vattnet i Österbotten kan hjälpa dikningssammanslutningar återuppta sin verksamhet. Ta kontakt om du har ett utfallsdike som behöver rensas så tar vi reda på mer och ser till att ni kommer vidare i processen.

MATTIS NYSAND
Växtodlingsrådgivare

HUR:

- Informationstillfällen
- Workshopar
- Fältbesök och demonstration av olika lösningar
- Sprida information genom tidningars artiklar, inspelat material osv.

Samlat material för projektet uppdateras till hemsidan: www.lantbrukssallskapet.fi/projekt/greppa-vattnet-i-osterbotten/

KONTAKTPERSONER

Mattis Nysand
Tel nr: 0503422797
mattis.nysand@proagria.fi

Jenny Sundkvist
Tel nr: 050-5670228
jenny.sundkvist@proagria.fi

Anpassa din odling till det förändrade klimatet

DE SENASTE ÅREN har vi fått uppleva hur nederbörden kan ställa till det för odlingen. Forskning har visat att vi får leva med större nederbördsmängder under våren och hösten och med längre perioder av torka. Hur kan vi förbereda oss för de här extrema variationerna i vädret och i vattentillgången.

Se över vattenhushållningen, fungerar torrläggning och dränering? Finns det områden att förbättra. Hur kan gården magasinera vatten i dammar/diken som växtligheten kan använda sig av vid längre perioder av torka. Förbered för att investera mer i bevattning och dränering, det kommer att bli nödvändigt. Ta hjälp av våra rådgivare som, via råd 2020, kan komma ut och gå igenom vattenhushållningen.

Foto: Jenny Sundqvist

Bevara och förbättra markens odlingsskick. Odlingsjorden bör bestå av tillräckligt med vatten och luft för att trygga vatten- och näringstillgången för växterna samt att ge rötterna en bra tillväxtmiljö. För odlingsväxterna är en mullhalt på minst 3,5% optimalt. Ett bra sätt att förbättra markens odlingsskick är att höja mullhalten och förbättra strukturen. I arbetet med jordens mullhalt och struktur måste man tänka långsiktigt, vilka åtgärder vi gör idag och hur påverkar det odlingen i framtiden.

Tillför stallgödsel, halm eller annat organiskt material för att höja mullhalten och ge goda förutsättningar för mikroorganismerna i jorden. Finns det möjlighet att odla vall eller gröngödsling. Vissa odlingsväxter med långa rötter gör ett bra arbete för odlingsjordens struktur. Tillsammans med växtodlingsrådgivaren kan du fundera på hur mullhalten utvecklas i just din odlingsmark, och planera in odlingsåtgärder som bidrar till att höja mullhalten och förbättra strukturen.

JENNY SUNDQVIST
Växtodlingsrådgivare

Klippskopa kan lösa problem med vattenväxtlighet i utfallsdiken

ETT ALLT STÖRRE problem för jordbrukare är utfallsdiken som växer igen med olika vattenväxter. Ställvis kan täta mattor bildas och förorsaka att utfallsdikens dräneringsfunktion försämras. Växtligheten minskar på avrinningshastigheten och påskyndar sedimenteringen i utfallsdiken.

Projektet Greppa Vattnet I Österbotten ordnade förevisning av företaget MenSe OY:s klippskopa på söderfjärden i Vasa. Klippskopan bestod en 2,5 meter bred gallerskopa med ett robust klippbett monterat i framkanten på skopan. Skopan testades på tre olika objekt. Ett utfallsdike med slyväxtlighet på slänten, ett utfallsdike med mycket gräsväxtlighet och otillräckligt dikesdjup, samt ett utfallsdike med tillräckligt djup och vattenväxtlighet i diket.

Slutsatsen av testet var att skopan utan problem klarar av att klippa av sly med en diameter upp till ca 50 millimeter. Likaså klipper skopan effektivt av mattor som bildats i vattnet av växtlighet. I fall där grövre buskar och träd finns inblandade och där djupet i diket behövs korrigeras arbetade skopan mindre effektivt, här kan traditionell dikesrensning vara att föredra. Positivt är att klippskopan inte lämnar någon jordvall efter sig, man kan enkelt plöja ner växtresterna i åkern.

Foto: Mattis Nysand

Provkörning i utfallsdike.

Kontinuerlig klippning i utfallsdiken med till exempel fem års intervall, kan vara ett alternativ till traditionell dikesrensning vart tionde år. Om man kan undvika att dra upp sur-jord och slam ur dikesbotten sparar det tid och kostnader för markägaren och är samtidigt bättre för klimatet.

MATTIS NYSAND
Växtodlingsrådgivare

Pro Agria Österbottens Svenska Lantbrukssällskap
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Salaojituksen Tukisäätiö sr
Nappaa hiilestä kiinni – Maankäyttösektorin ilmastoratkaisut
Vaikuta vesiin – Vesiensuojelun tehostamisohjelma – Nyt on veden vuoro

Virtuella klassresor hos bönder

Går det att ta emot tusentals lågstadiebarn från hela Svenskfinland på besök till ens bondgård? På en och samma gång?

JA, DET MÖJLIGGJORDE FARMER TIME FINLAND i våras när vi ordnade virtuella klassresor till tre olika gårdar. Vi ville göra något utöver de vanliga Farmer Time-träffarna mellan en klass och en bonde innan skolorna tog sommarlov. Coronapandemin ställde in de flesta klassresor, utflykter och temadagar som skoldagarna vanligen fylls av de sista dagarna innan sommaren. Så varför inte erbjuda dem en virtuell klassresa och samtidigt lära barnen om livsmedelsproduktion, tänkte vi.

Klassresorna gjordes under tre dagar på tre olika gårdar med olika produktionsinriktning. Barn runt om i Svenskfinland, från Helsingfors innerstad till norra Österbottens landsbygd, fick besöka en ladugård i Oravais, en fårfarm i Korsholm och ett växthus i Närpes.

Tanken var att klassresorna skulle sändas live eftersom det är i enlighet med Farmer Times koncept. Men intresset för klassresorna var bra mycket större än vi hade förutsett och vi tog beslutet att streama förinspelade videor på Zoom och i efterhand ladda upp dem på Youtube. På så sätt nådde vi en större publik och klassresorna kan användas som undervisningsmaterial i efterhand.

Den stora publiken visar på att det finns ett stort behov och intresse hos barn och unga att lära sig mer om lantbruk. Genom Farmer Time får de en realistisk bild av den inhemska livsmedelsproduktionen, direkt från bonden. Resultatet av klassresorna kom både direkt och i början på höstterminen när klasser som deltagit i klassresorna anmälde sig till projektet.

Framgången med klassresorna gav oss mersmak och vi började direkt fundera på vad nästa nationella evenemang är. Under vintern är planen att ordna något liknande men med annat tema. Förhoppningsvis når vi ut till ännu fler och lär fler barn vikten och värdet i vår primärproduktion.

MATHILDA KULL
Farmer Time Finland

Programledaren Malin Olkkola och Johanna Smith under klassresans tredje dag.

Foton: Mathilda Kull

Första dagen fick barnen en virtuell rundtur bland Sofia Erikssons kossor i Oravais.

Är du producent och vill vara en del av Farmer Time Finland och ha kontinuerlig kontakt med en skolklass? Hör av dig till oss!

FÖLJ OSS PÅ
@farmertimefinland
www.farmertime.fi

LOKALT NU - konsumenten i fokus

”BÖNDERNA BÄR LANDET”

PETER STOLPE

VAASA INSIDER ÄR en ekonomisajt som bevakar företagande och samhälle. Att vara först, bäst och djupast på österbottnisk business är vårt mål.

Bönder och producenter är bland de viktigaste företagarna vi har i Finland. Utan er så stannar landet - och inte bara det - vi svälter till och med.

Alla vet nog det här men få agerar enligt kunskapen. Tvärtom, alltför ofta är det bönderna som får vara syndabockar i alla möjliga och omöjliga sammanhang.

Klimatförändringar skylls på er. Det är jordbrukarnas fel att jorden är sur. Det är till och med ert fel att trafiken går långsamt när det finns en traktor eller tröska på vägen.

Märkligt nog är syndabockarna ofta de som får det att gro och områden där det växer något.

Samma jargong finns i näringslivet som helhet. Utsläppen i luften är flygbolagens fel och utsläppen på vägarna är lastbilarnas och transportföretagens.

Det är märkligt att det aldrig någonsin är mitt och vårt eget fel. Trots att det är jag som äter maten, jag som flyger och mina varor som transporteras på vägarna.

På Vaasa Insider är vi ganska trötta på de ensidiga diskussionerna. Alla medier gör val hur de rapporterar och vad de rapporterar om, och vi har gjort våra val.

Vaasa Insider ställer sig på böndernas sida och hejar även på näringslivet som helhet. Utan företagen finns ingen offentlig sektor, inga pengar alls att fördela. Utan bönderna finns inte ens någon mat.

Vi har nyligen fått äran att vara med på ett viktigt projekt som heter ”Lokalt nu - konsumenten i fokus”. Som bäst är vi inne på slutrakan på projektet, som förtjänstfullt dras av ProAgria, Österbottens Svenska Lantbrukssällskapet r.f.

Genom projektet har vi fått en bättre inblick i hur producenter runt om i Österbotten jobbar och hur deras vardag ser ut. En sak står klart - vi gillar er!

Från Vaasa Insiders sida kan vi inte annat än lyfta på hatten för dessa män och kvinnor som producerar vår mat. Det är verkligen ni som bär landet.

Vi har möjlighet att fylla det här uppslaget med vad vi vill och vill ta tillfället i akt och lyfta några av de hundratals bilder vi tagit under resans gång.

Reportagen som bilderna kommer ifrån har redan tryckts upp i över 70 000 exemplar och ingått i vår fysiska tidning Botnia Insider. De hittas också i sin helhet på vår sajt www.vaasainsider.fi.

Besök gärna sajten och så hoppas jag vi syns på åkrarna när vi i framtiden lyfter upp det viktiga arbetet ni gör.

ProAgria Österbottens Svenska Lantbrukssällskap
ÖSP
LEADER Aktion Österbotten
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

ÖSTERBOTTENS SVENSKA LANTBRUKSSÄLLSKAP R.F.

Kansli: Handelsesplanaden 16 D, 65100 VASA
Tel. 010 839 2200
E-post: fornamn.efternamn@proagria.fi
www.lantbrukssallskapet.fi

Bennäs kontor: Mjölvägen 2, 68910 BENNÄS
Närpes kontor: Vasavägen 41, 64200 NÄRPES

Observera att kontoren inte är bemannade hela tiden!

RÅD 2020 GARANTI! ALTERNATIV! FRAMTID!

PRO Agria

Administration

Meira-Pia Lohiluoma
Direktör
050-568 5515

Ann-Louise Söderlund
Ekonom
050-330 2419

Carina Ahlnäs
Kanslist
010-839 2200

Mathilda Kull
Projekt
Farmer Time Finland
050-418 9210

Kenneth Sundman
Svensk Byaservice
050-360 4452

Harriet Sundholm
FS4H/Svenska Österbottens 4H-distrikt. Utbildnings- och utvecklingsansvarig
040-771 3134

Roger Norrgård
Projektledare Slf
044-729 3601

Nora Backlund
Projektledare, Slf
044-079 7079

Husdjursrådgivning

Jessika Eklund
Mjölkgårdsrådgivare
050-595 4906

Ingeborg Nordberg
Mjölkgårdsrådgivare
050-527 4189

Asta Himmanen
Mjölkgårdsrådgivare
050-412 2168

Magnus Blässar
Mjölkgårdsrådgivare
050-432 3970

Jenny Treier
Husdjursrådgivare
050-570 6792

Milla Alanco-Ollqvist
Fårrådgivare
040-706 0558

Miljö

Mikael Blomqvist
Dräneringsplanerare
050-379 5905

Simon Nässlin
Dräneringsplanerare
050-431 0734

Marcus Gjäls
Dräneringsplanerare
050-344 6522

Fredrik Ek
Bioenergirådgivare SLF
040-754 7182
fredrik.ek@slf.fi

Ekonomi

Anne Sigg
Sektoransvarig, ekonomirådgivare
050-447 2654

Tor-Erik Asplund
ekonomirådgivare
050-386 5922

Maria Mannström-Ahlskog
Ekonomirådgivare
050-330 7508

Per-Erik Järn
Ekonomirådgivare
050-592 0985

Christoffer Ingo
Ekonomirådgivare
040-545 5472

William Bert
Ekonomirådgivare
050-576 5517

Johan Kortell
Bokföring
044-989 8042

Anna Högback
Bokföring
050-408 7012

Lilian Kanckos
Bokföring
044-989 8041

Till ditt förfogande finns sakkunniga inom ProAgria. Vi står till förfogande med individuella tjänster, med vilka du kan utveckla ditt företag och kunnande. Ta kontakt med oss!

Växtodling, trädgårds- och ekologisk produktion

Jan-Erik Back
Kundservicechef
050-441 7511

Jonas Löfqvist
Växtodlingsrådgivare
050-375 4328

Rickard Rex
Växtodlingsrådgivare
040-515 0285

Ulrika Wikman
Ekoväxtodlingsrådgivare
050-585 2305

Magnus Långskog
Växtodlingsrådgivare
050-551 1693

Kaisa Haga
Trädgårdsrådgivning
050-911 5920

Margareta Slotte
Växtodlingsrådgivare, vallrådgivning
050-412 7627

Mari Lönnqvist
vårdledig

Anders Salo
Växtodlingsrådgivare
050-436 5847

Mattis Nysand
Växtodlingsrådgivare
050-342 2797

Jenny Sundkvist
Växtodlingsrådgivare
050-567 0228

BESÖK OSS PÅ VÅRA SOCIALA MEDIER